

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА СХІДНИХ МОВ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Н.КАРАЗИНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА СХІДНИХ МОВ
ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ



«ПИТАННЯ СХОДОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ»

Тези доповідей

Всеукраїнської науково-практичної конференції

29-30 березня 2018 року



Харків – 2018

ТУРЕЦЬКІ АНТРОПОНІМИ З КОМПОНЕНТАМИ «GÖK», «GÜN», «AY»

Тертична Вікторія Юріївна, студентка 5 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Науковий керівник: І.А. Логвиненко

З одного боку, ім'я людини – це всього лише набір звуків. Однак ці звуки передають великий обсяг інформації, яка, так чи інакше, сприймається оточуючими людьми. Ім'я кожної людини у закодованому вигляді може містити у собі відомості про національність, віросповідання, походження людини, її приналежність до певної соціальної групи (1).

Антропонімічна лексика будь-якої мови відображає ті властивості національної культури, які склалися впродовж багатьох століть. Поклоніння тюрків явищам природи, тотемістичні і анімістичні уявлення, віра у магічну силу слова стали частиною їх духовної культури (2).

У турецькій антропонімічній системі тюркські антропоніми складають найчисленнішу групу. За своєю структурою турецькі імена можуть бути простими та складеними. Прості імена це часітше іменники чи прикметники (*Gün, Ayaz, Ayık*), але трапляються і дієслівні форми (*Durmuş, Salıtmış, Dursun*). Найчастіше вживаються саме складені імена, які є, як правило, двокомпонентними або багатоконпонентними. Такі імена можуть містити у собі два іменника, наприклад: (*Günay, Göktaş, Aybars*), або іменник та прикметник (*Aydinç, Ayçetin, Göktekin*), або іменник та дієслівну форму (*Gökseven, Ayverdi, Aysev*).

Антропоніми з такими лексемами, як «gök» (небо), «gün»/«güneş» (сонце), «ay» (місяць), є одними з найдавніших у тюрських мовах. Це пояснюється тим, що одними з головних об'єктів поклоніння давніх тюрків є Космос і Небо (3), що безпосередньо відображено у турецьких особових іменах.

У тюркській міфології **Місяць (ay)** має двоїстий характер. Якщо Небо і Сонце асоціюються з денним часом доби, то місяць є символом ночі, темряви, коли на землі панують злі духи. З іншого боку, тюрки вірили у магічну силу Місяця. Він був єдиним нічним світилом. Народженням під час повного місяця давали імена з цією лексемою: *Aytolun, Aydoğan*. Серед антропонімів, які містять даний компонент, також можна виділити групу імен, другим компонентом яких є природні явища: лист (*berk*), море (*deniz*), вода (*su*), світанок (*tan*), буря (*bora*) і т.д. Наприклад: *Ayberk, Aybora, Aydeniz, Aysu, Aytan*. У поєднанні з другим компонентом лексема «ay» може наділяти імена ознаками, які притаманні місяцю (світло, ясність), а також символізувати красу. Наприклад: *Aysen* (гарна і миловидна, як місяць), *Aygün* (яскравий, як місяць; ясний, як день), *Aydinç* (бадьорий та гарний, як місяць).

Сонце (gün/güneş) у тюрків було шанованим богом. У давньотюркській міфології говориться, що Сонце – син Тенрі, а його мати – Земля. Тому воно обертається між батьком і матір'ю (4). Тюрки не могли уявити собі життя без енергії і впливу Сонця. В антропонімах компонент «gün/güneş» при описі об'єктів та додає позитивну семантику краси і величі: Günhan (Хан-Сонце – так називали Сонце, також це було ім'ям деяких тюркських ханів), Gündeniz (сонячне море), Günal (червоне сонце), Günalp (сонячний богатир).

Небо (gök) вважалося у давніх тюрків богом верхнього шару світу. Визнаючи його велич, люди часто називали його ханом. Небо розподіляє строки життя людей і держав, дарує каганам владу, карає тих, хто згрішив (4). Лексема «gök» має два значення – «блакитний (синій) колір» і власне «небо». Численну групу з цією лексемою становлять антропоніми, що мають другим компонентом назви природних речей, таких як потік (sel), море (deniz), камінь (taş), гілка (dal), вода (su), сонце (güneş). Наприклад: *Gökdal, Gökdeniz, Göksel, Göktaş, Göksu*. Іншою численною за кількістю є група антропонімів, що містять компоненти, які позначають людину або різні титули: men (людина), alp, batur (богатир), er (воїн), bey, han, bay (пан). Такі імена також можуть одержувати додаткову конотацію «світла й блакитноока людина»: *Gökbey, Gökçeer, Gökçer, Gökhan, Gökman, Gökmenalp*.

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасні турецькі антропоніми наочно демонструють збереження і передачу з покоління в покоління давніх традицій і вірувань, закодованих в іменах. Серед турецьких антропонімів велика кількість імен віддзеркалюють анімістичні вірування давніх тюрків, тобто вірування в богів та духів. Ми з'ясували, що антропоніми з компонентами «gök», «gün/güneş», «ay» відображають одні з найголовніших елементів давньотюркського світобачення – Бога Неба, Бога Сонця і Бога Місяця. В основному це двохкомпонентні слова, у складі яких ці лексеми виступають якісними характеристиками другої складової частини. Усі імена з вищеперерахованими лексемами мають позитивне значення і передають значення краси, світла, величі, божественного походження.

Слід сказати, що тема турецьких антропонімів достатньо об'ємна, тому не може бути обмежена цим дослідженням, і потребує подальшого вивчення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Логвиненко І.А. Соціолінгвістичні особливості сучасних турецьких антропонімів / І.А. Логвиненко // Наукове мислення: Збірник статей учасників тринадцятої всеукраїнської практично-пізнавальної інтернет-конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього», (29 вересня-6 жовтня 2017 р.). – Видавництво НМ. – Дніпро, 2017. – 76 с. – с. 11-15

2. Галиуллина Г.Р. Тюркские традиции в антропонимическом пространстве современных тюркских народов / Г.Р. Галиуллина. – Режим доступу: <http://e-history.kz/ru/books/library/read/577>
3. Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков. Пратюркский язык-основа. Картина мира пратюркского этноса по данным языка / [отв. ред. Э.Р.Тенишев, А.В.Дыбо]. – М.: Наука, 2006. - 908 с.
4. Ögel Bahaeddin Türk Mitolojisi / Bahaeddin Ögel. – Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2002. – II. Cilt. – 610 s.
5. Kemal Zeki Gençosman Ansiklopedik Türk İsimleri Sözlüğü. A'dan Z'ye Kadar Türk Adları ve Soyadları. – İstanbul, 1975. –234 s.

ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Чиж В.І., Віротченко С. А.

Актуальність вивчення сленгу, для тих, хто має ціль вивчити ту чи іншу мову, незаперечна. У наші дні молодь кожної країни застосовує сленгову мову. Нажаль, неможливо досконало вивчити її за університетськими підручниками, бо сленгова мова – це явище досить мінливе та нестабільне. Сленг – це неформальна мова, яка не включена в академічні словарі. Але у той самий час, якщо у людини є прагнення досконало вивчити іноземну мову, цей аспект неможливо оминати.

Серед сленгових слів виділяють скорочення та запозичення з інших мов. Англіцизми – це запозичені слова з англійської мови (туди входять також американізми): *мані* – гроші; *хайлайтер* – декоративна косметика, маркер; *трек* – пісня, кругова стежка для велосипедів.

Скорочення – це спрощення слів для економної часу: *прога* – програма; *препод* – викладач; *фоткати* – фотографувати.

Завдяки швидкому розповсюдженню комп'ютерних технологій у другій половині XX століття та масовому впровадженню персональних комп'ютерів у середині 80-х років з'явилося поняття «Інтернет-сленг». У ньому виділяють англіцизми, скорочення, русифікацію та метафоризацію.

- Англіцизми: «геймер» від англійського слова game.
- Скорочення: комп – комп'ютер; вінт – вінчестер; клава – клавіатура.
- Русифікація – це морфологічне запозичення: клікати – to click (натискати); user – юзер (користувач); апгрейдити – to upgrade (оновлювати).
- Метафоризація – це застосування слів із схожістю чи контрастністю: щур – мишка; вбивати, зносити – видаляти інформацію.

У Китаї молодь дуже часто застосовує сленгову мову. Людина, яка вивчає китайську мову, може легко заплутатися, бо на перший погляд усі